

Veileder til fagpersoner som skal holde «Delbart?»-foredrag

DELBART?

OM ULOVLIG BILDEDELING BLANT UNGDOMMER

TIL DEG SOM SKAL HOLDE «DELBART?»- FOREDRAG

Denne disposisjonen kan brukes som støttedokument for deg som skal holde «Delbart?»-foredrag. Dokumentet brukes sammen med undervisningsfilmen «Delbart?», som du finner [her](#).

Filmen varer i 18 minutter. Den er basert på reelle straffesaker, og innledes av en kort introduksjon fra politiet. Deretter består filmen av korte sekvenser som avbrytes av spørsmål. Her trykker du på pause og bruker spørsmålene til selvrefleksjon eller diskusjon med tilhørerne, enten i plenum, i grupper eller enkeltvis.

Fokuser først og fremst på hovedspørsmålene og skap diskusjon ved å stille oppfølgingsspørsmål til det tilhørerne sier. Suppler med underpunktene i dette dokumentet ved behov.

Målgruppen for foredraget er barn og unge på mellomtrinnet og ungdomsskolen, samt deres foreldre. Målet er at barn skal få mer kunnskap om konsekvensene av bildedeling.

Foredraget kan holdes for alt fra små grupper til store forsamlinger og kan løses innenfor ulike tidsrammer avhengig av hvor mye tid man bruker på diskusjon. Det kan holdes av lærere, helse- sykepleiere, ungdomsarbeidere eller andre som jobber med barn og unge.

INTRODUKSJON

Tilhørerne skal få se en film om 15 år gamle Kaisa (gjør oppmerksom på at det like gjerne kunne vært Kristian, 15 år). Filmen består av flere deler, og etter hver del skal man reflektere rundt det som har skjedd. Forbered publikum på dette ved å fortelle dem hvordan diskusjonen eller selvrefleksjonen skal foregå.

Det finnes ulike måter å gjøre det på, for eksempel ved selvrefleksjon, diskusjon to og to eller i en større gruppe, diskusjon i plenum eller skriftlige besvarelser.

Etter film 1:

Hva tenker dere om det Kaisa og venninnene hennes gjør?

Hvorfor sender Kaisa og venninnene hennes filmen videre?
Hva ønsker de å oppnå?

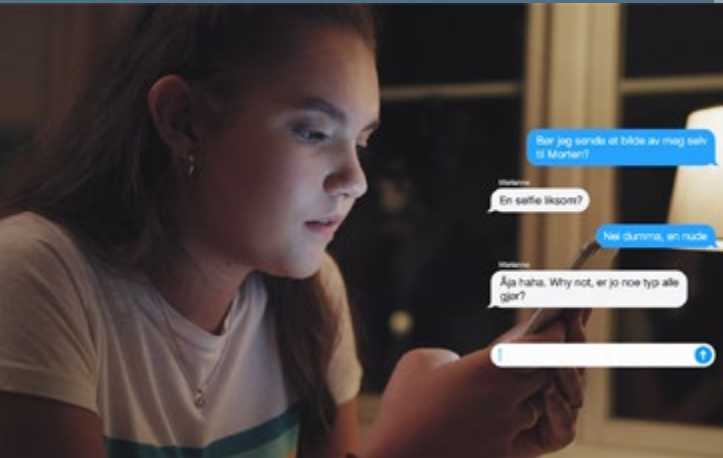
- Vil de være en del av en gjeng?
- Ønsker de å gjøre seg populære?
- Føler de seg presset til å dele filmen?
- Tenker de seg ikke om?

Hvordan tror dere situasjonen oppleves for gutten som blir filmet?

Etter film 2:

Hvor mange i alderen 13–18 tror du har sendt nakenbilder det siste året?

Her kan man f.eks. ha håndsopprekning med svaralternativer

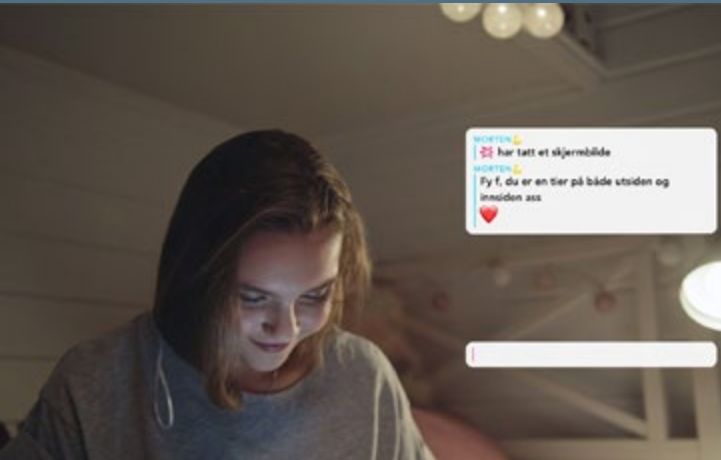
- a) 5 %
- b) 15 %
- c) 50 %
- d) 71 %

Informasjon til foredragsholder

I Barn og Medier-undersøkelsen i 2022 oppgir 15 % av ungdommene mellom 13 og 18 år at de har sendt nakenbilde av seg selv det siste året.

Du bør understreke at de fleste ikke har gjort det, og at det derfor ikke er nødvendig å føle på noe press fordi «alle andre gjør det». Det stemmer nemlig ikke.

Barn og medier-undersøkelsen

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hvorfor lagrer Morten bildet?
- Er det greit, siden Kaisa tross alt har sendt det selv?
- Hvorfor bør man eventuelt ikke lagre bildet?
- Hva kan skje, nå som Morten har bildet?
- Kan bildet bli delt videre?
- Kan det være ulovlig?

Informasjon til foredragsholder

Hovedregelen er at det er ulovlig å **TA**, **HA** eller **DELE** nakenbilder av noen under 18 år (selv om den seksuelle lavalderen er 16 år).

Dersom det kommer spørsmål om dette, kan du minne om at loven gjelder seksualiserte bilder, som forklart i starten av filmen, og ikke uskyldige barnebilder i et familiealbum, som for eksempel av en ettåring som sitter naken i badekaret med badeand og såpeskum på hodet.

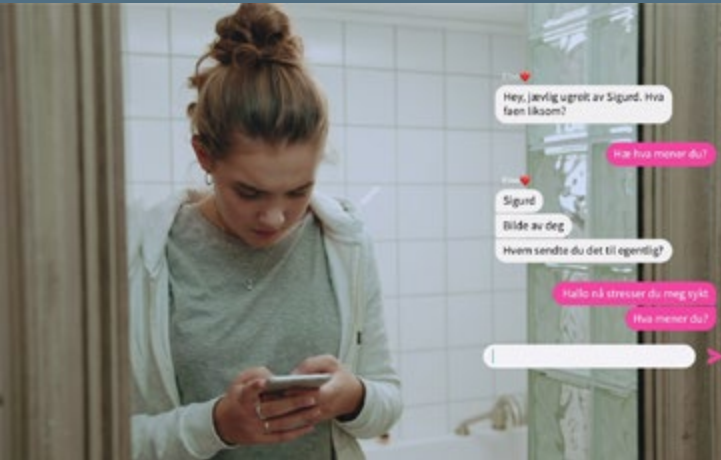
Det er ulovlig uavhengig av om man har:

- tatt bildet selv
- fått det direkte fra den som er på bildet
- fått det fra noen andre

Straffeloven § 311.
Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn

Etter film 4:

Hva kan Elise gjøre for å være en god venn for Kaisa?

Andre punkter som kan diskuteres:

Elise kan gi Kaisa råd og støtte. Men hvilke råd burde hun gi? Snakke med en voksen?

- Hva kan man oppnå med det?
- Hvem kan man snakke med?
- Hvordan kan man begynne en slik samtale?
- Hva med å skrive det ned på en lapp hvis man synes det er vanskelig å si det? Andre måter?
- Hva kan man gjøre dersom man ikke har en voksen å snakke med?

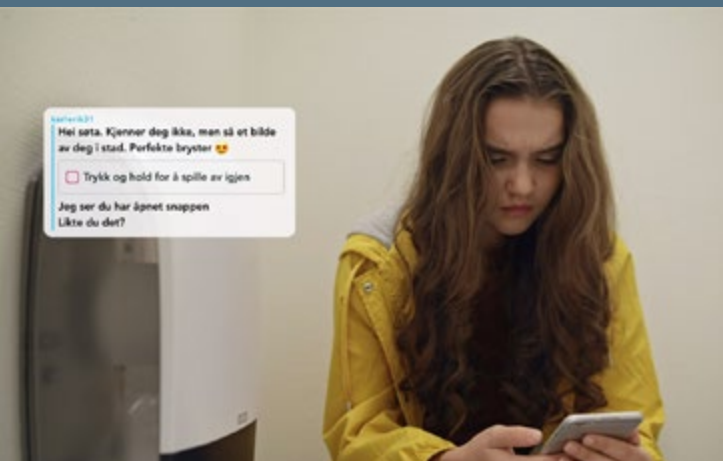
Informasjon til foredragsholder

Ungdommer søker ofte råd hos jevngamle – de bør i slike tilfeller være en god venn og hjelpe til med å si ifra til en voksen de stoler på (f.eks. forelder, lærer, helsesykepleier).

Dersom man opplever at man ikke har noen å snakke med, kan man få hjelp fra nettbaserte tjenester, som ung.no. Ved å si fra kan man bidra til at andre slipper å oppleve det samme, fordi personen kanskje stoppes. Minn om at det er ulovlig å dele andres nakenbilder, så det kan anmeldes til politiet.

Etter film 5:

Har «Karl-Erik31» lov til å sende nakenbilde av seg selv til Kaisa?

Hva kan man gjøre?

Meld fra til nettjenesten (Snapchat, Instagram osv.) om noen opptre upassende eller gjør noe ulovlig.

Fortell gjerne personen at man ikke synes det er greit å få slike bilder. Skriv med egne ord eller send politiets [svarbilde](#) eller en Delbart-GIF, som man finner ved å søke på «delbart» i gif-funksjonen.

Si ifra til en voksen. Å motta slike bilder kan være skremmende, og da er det greit å snakke med en voksen man stoler på, eventuelt kontakte nettjenester som ung.no.

Varsle politiet. Dersom man kontakter politiet, kan det være lurt å ta med seg skjermbilder, brukernavn eller annen informasjon om det som har skjedd. Du kan ringe, møte opp hos politiet eller kontakte politiet på sosiale medier.

politiet.no/nettpatrolje

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hvorfor gjør han det?
- Hva tror dere Kaisa tenker om at hun fikk dette bildet?
- Blir dette noe annerledes enn å dra ned buksa foran noen man møter på gata?
- Dette er ulovlig. Hva kan man gjøre i en slik situasjon?
- Hadde det vært annerledes om Kaisa var 18?

Informasjon til foredragsholder

Det er straffbart å sende nakenbilde til noen som ikke har bedt om det, uavhengig av alder. Det er straffbart å sende nakenbilde til noen under 16 år, uansett som de har bedt om det eller ikke. De samme lovene gjelder på internett som ellers i samfunnet.

Fire av ti ungdommer mellom 13 og 18 år har fått tilsendt nakenbilder av andre, og en tredjedel av disse fikk bildet fra en ukjent person i følge undersøkelsen [Barn og medier](#). Mange tror at det å motta uønskede nakenbilder er noe man bare må tåle. Det stemmer ikke. Man skal ikke akseptere å motta slike bilder.

[Straffeloven § 298.](#)
Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke

[Straffeloven § 305.](#)
Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

Andre punkter som kan diskuteres:

- Bør hun fortelle det til en voksen som hun stoler på?
- Tror dere ungdommer tør å fortelle voksne om slike ting?
- Hvordan ville dere ønsket å bli møtt av voksne i en slik situasjon?

Informasjon til foredragsholder

Det Kaisa opplever nå, er så alvorlig at politiet ønsker å komme med noen konkrete råd. Spill filmen videre for å høre om hvordan man kan håndtere seksuell utpressing.

- Ikke svar, avslutt samtalen.
- Ta skjermbilder.
- Ikke slett meldinger.
- Fortell om det til en voksen du stoler på.

Husk at du kan bli den voksne som ungdom tar kontakt med i en slik situasjon. Les mer om seksuell utpressing på politiet.no.

[Seksuell utpressing på internett](#)

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva kan man gjøre?
- Kan man få det slettet fra alle slags nettsider?
- Kan man få det fjernet når folk har lagret det på mobilen sin?

Informasjon til foredragsholder

Privatpersoner kan få fjernet et bilde fra enkelte nettsider ved å sende en henvendelse til de som står bak nettsiden, men man har ingen garanti for at det faktisk blir gjort. Man har heller ingen oversikt over hvem som kan ha lagret bildet, og hvilke andre nettsider eller apper det er lagt ut på. Dersom bildet ikke er lagt ut på en nettside, men kun delt mellom et fåtall personer, vil man i noen tilfeller kunne finne ut hvem som har det, og få det slettet.

Mange tror at politiet kan slette alle bilder som er delt på internett, men sånn er det ikke. Derfor er det viktig at barn og unge kjenner til de mulige konsekvensene av at et bilde deles – at man fort kan miste kontrollen.

Finne råd om sletting av bilder på [Slettmeg.no](https://www.slettmeg.no).

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva tenker dere om det Kaisa ble utsatt for?
- Kunne det skjedd med dere eller noen dere kjenner?
- Hva kan vi gjøre for å unngå at dette skjer med noen av oss (klassen, gruppa, vennegjengen)?
- Tror dere Kaisa hadde delt filmen av gutten som var på do, som vi så i begynnelsen, dersom hun hadde opplevd å få sitt eget bilde delt først?

Oppsummering

Målet med foredraget er at tilhørerne skal stoppe opp og tenke «er det Delbart?», og på den måten være bedre rustet til å ta gode valg for seg selv og andre.

Sett gjerne filmen på pause ved bildet som viser lenken politett.no/delbart, slik at tilhørerne kan notere seg lenken eller gå inn med en gang for mer informasjon.

Ungdommene kan oppfordres til å vise filmen om Kaisa hjemme og så snakke med foreldrene sine om hvordan de ville reagert, og hva slags hjelp de selv hadde ønsket i den samme situasjonen.

«DELBART?» PÅ FORELDREMØTE

Foreldre og foresatte er en viktig målgruppe for undervisningsopplegget «Delbart?».

Ved at de foresatte de får økt kunnskap om ulovlig bildedeling, kan de lettere gi gode råd, hjelp og støtte når det trengs. I stedet for å dømme eller sette sanksjoner som oppleves som straff, er det bedre å gi støtte for at det er lov å gjøre feil.

Foresatte må stille spørsmål og fortelle om konsekvensene av ulovlig bildedeling. På den måten kan de hjelpe barnet sitt med å ta gode valg. Er det lov? Er det greit? Hva om bildet blir spredt videre?

De unge må vite at de kan snakke med sine foresatte eller andre voksne de stoler på, hvis de er bekymret for noe som har skjedd.

Gjennomføringen av et «Delbart?»-foredrag på et foreldremøte kan foregå på ulike måter. Politiets erfaring er at foresatte har stor nytte av den samme informasjonen som de unge får gjennom visning av film og drøfting av spørsmål. I tillegg er det svært nyttig for de foresatte å få innblikk i hva som kom fram i drøftingene med barna deres.

Oppfordre de foresatte til å benytte anledningen og snakke om «Delbart?» med sine barn.

Foresatte kan finne flere råd på
<https://www.politiet.no/rad/trygg-nettbruk/>